

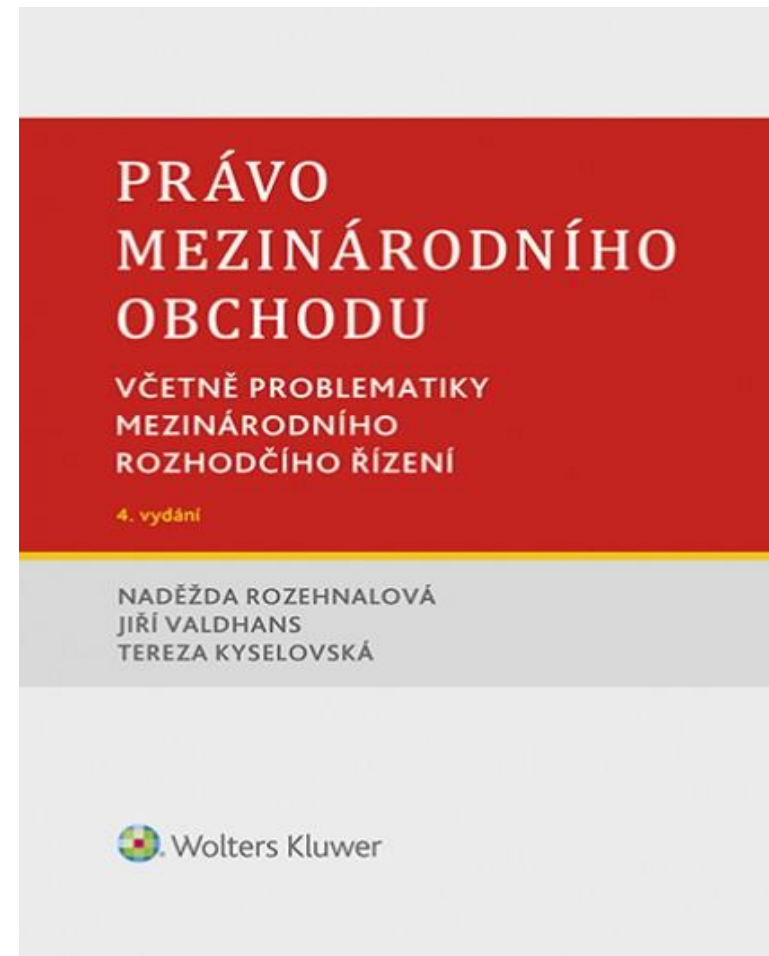
PRÁVO MEZINÁRODNÍHO OBCHODU

Organizační pokyny. Úvod do PMO. Přímá a kolizní metoda.

JUDr. Radovan Malachta
22.9.2021

Organizační pokyny – studijní materiály

- učebnice (upřesněné pasáže)
- prezentace s výkladem
- podcasty

Organizační pokyny – ukončení předmětu

- aktivita na přednáškách (dobrovolná, lze získat „body navíc“)
- dva průběžné domácí úkoly
- zkouška

Hodnocení:

133-100-90 na A

50 na E

Kam směřovat dotazy?

- malachta@mail.muni.cz nebo chat v MS Teams
- prezenčně v budově Právnické fakulty MU, kancelář 238, úterý 12:30-13:30 (říjen až listopad)

PRÁVO
MEZINÁRODNÍHO
OBCHODU

Co to je **PRÁVO**?

Co to je **MEZINÁRODNÍ**?

Co to je **OBCHOD**?

Co to je **PRÁVO MEZINÁRODNÍHO OBCHODU**?

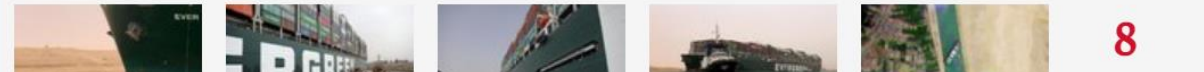

Praktický příklad z doby nedávné

Ucpaný Suez stojí 10 miliard dolarů denně. Obří loď se nedaří vyprostit

Lod' uvízlá v Suezu blokuje zboží za miliardy dolarů. Vyprošťování se zřejmě protáhne

Soukromé a veřejné právo

- Která odvětví práva řadíme do soukromého práva?
- Která odvětví práva řadíme do veřejného práva?

ústavní právo
občanské právo   finanční právo
správní právo   trestní právo
mezinárodní právo soukromé   rodinné právo
pracovní právo   obchodní právo
dědické právo

- vnitrostátní právní poměry – řeší vnitrostátní právo
- v některých vztazích – souvislost se zahraničím (vztah alespoň ke 2 státům)
- K zamyšlení: Uzavřeli jste někdy smlouvu, která měla vztah k zahraničí?

Booking.com

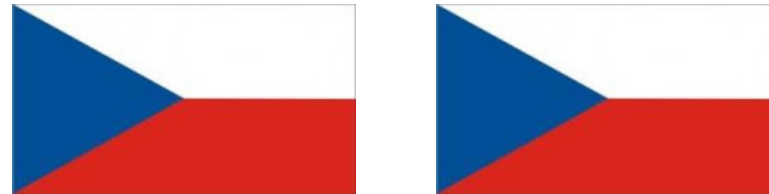
 RYANAIR

AliExpress™

Cítíte ten rozdíl?

Společnost A, se sídlem a místem podnikání v Brně, uzavřela kupní smlouvu (dodání 1000 ks obuvi) se společností B, se sídlem a místem podnikání ve Zlíně.

vs.

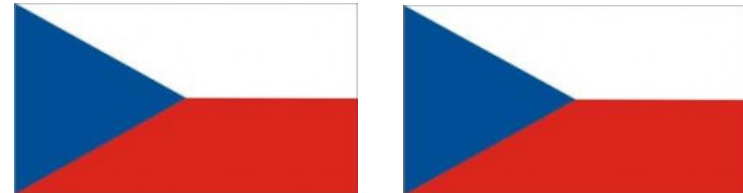
Společnost A, se sídlem a místem podnikání v Brně, uzavřela kupní smlouvu (dodání 1000 ks obuvi) se společností B, se sídlem a místem podnikání v Barceloně.

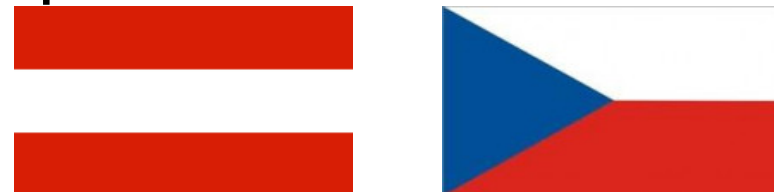
Cítíte ten rozdíl II?

Společnost X, se sídlem a místem podnikání v Brně, uzavřela přepravní smlouvu (ohledně obuvi z předchozího příkladu) se společností Y, se sídlem a místem podnikání v Rousínově.

vs.

Společnost X, se sídlem a místem podnikání v Brně, uzavřela přepravní smlouvu (ohledně obuvi z předchozího příkladu) se společností Y, se sídlem a místem podnikání ve Vídni.

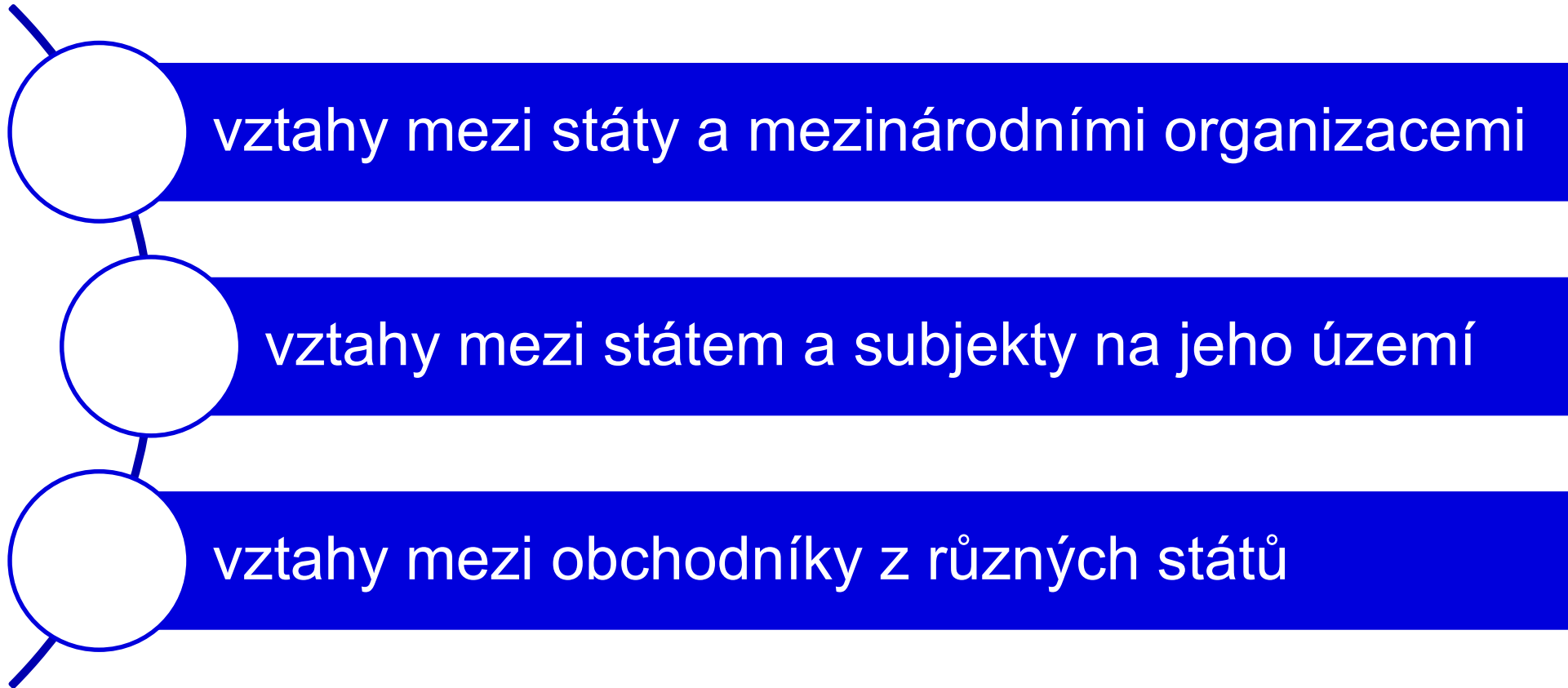

- tam, kde skutkový stav vykazuje vztah k zahraničí, se dostáváme do působnosti **mezinárodního práva soukromého** a **práva mezinárodního obchodu** (zjednodušeně řečeno napsáno)
- právo mezinárodního obchodu – 3 roviny vztahů, jedna z nich upravuje vztahy mezi podnikateli – obchodníky (proto „obchod“)

Systematika vztahů

Tři roviny úpravy PMO

Systematika práva mezinárodního obchodu – tři úrovně vztahů

1) Vztahy mezi státy a mez. organizacemi

- upraveny **MPV** (mezinárodním ekonomickým právem)
- mezinárodní ekonomické právo
  - mezinárodní obchodní systém
  - mezinárodní finanční a měnové právo (vč. mezinárodních daňových vztahů)
  - mezinárodní právo rozvoje (rozvojová pomoc)
  - mezinárodní investice
- prameny
  - mezinárodní smlouva
  - mezinárodní obyčej
  - obecné zásady právní

Podrobně
8.12. a 15.12.2021

WTO IMF (MMF) OPEC ESVO
OECD MBG EU UN (OSN) UNCTAD ...

2) Vztahy mezi státem a subjekty na jeho území

- upraveny vnitrostátním veřejným právem
- upraveny právem EU (vnější obchodní vztahy EU)

Podrobně
15.12.

Kdy vstoupila ČR do EU?

3) Vztahy mezi obchodníky z různých států

- upraveny mezinárodním právem soukromým
  - kolizní a přímá metoda
  - normy vnitrostátního původu, unijního původu, mezinárodního původu
- upraveny nestátními prostředky úpravy (*lex mercatoria*)
  - mezinárodní obchodní zvyklosti – formulované (INCOTERMS), neformulované
  - obecně uznané právní principy a zásady
  - institucionalizované produkty smluvní svobody
  - uměle vzniklé soubory zásad mezinárodních smluv (upravují obecnou část závazkového práva) – PECL, Zásady mezinárodních obchodních smluv UNIDROIT

Mezinárodní právo soukromé **Právo mezinárodního obchodu**

Mezinárodní prvek. Přímá a kolizní metoda.

Mezinárodní prvek

- dává soukromoprávnímu poměru mezinárodní povahu
- ne každý prvek učiní soukromoprávní vztah mezinárodním
- nezanedbatelný, dostatečně významný, dosahovat určité intenzity
- může spočívat např. v subjektu či předmětu právního vztahu, nebo skutečnosti významné pro vznik a existenci právního vztahu
- dostáváme se do použití norem **mezinárodního práva soukromého**
- **mezinárodní právo soukromé (mimo jiné)**
  - soukromoprávní poměry
  - mezinárodní prvek

Příklad: Rozhodněte, zda je mezinárodní prvek dostatečně významný

1. Společnost A (sídlo a místo podnikání v ČR) uzavřela kupní smlouvu se společností B (sídlo a místo podnikání v ČR).
2. Společnost A (sídlo a místo podnikání v ČR) uzavřela kupní smlouvu se společností B (sídlo a místo podnikání v ČR). Jednatel společnosti A hovoří slovensky.
3. Společnost A (sídlo a místo podnikání v ČR) uzavřela kupní smlouvu se společností B (sídlo a místo podnikání v ČR). Předmětem smlouvy byla trika, která byla vyrobena v Itálii (Made in Italy).
4. Společnost A (sídlo a místo podnikání v ČR) uzavřela kupní smlouvu se společností B (sídlo a místo podnikání na Slovensku). Místem dodání zboží je Brno. Kupní cena za zboží je placena na účet společnost A, který je veden u české banky.
5. Společnost A (sídlo a místo podnikání v ČR) uzavřela smlouvu se společností B (sídlo a místo podnikání v ČR). Předmětem smlouvy byla koupě nemovitosti, která se nacházela na území Rakouska.
6. Převážní společnost A (sídlo a místo podnikání v ČR) letecky přepravuje zboží. Místo odletu se nachází v ČR, místo příletu ve Španělsku.

Příklad: Rozhodněte, zda je mezinárodní prvek dostatečně významný

7. Společnost Hořčice, a.s., sídlo a místo podnikání v Praze, uzavřela kupní smlouvu se společností Moutarde, s.a.r.l., s místem podnikání v Dijonu (Francie), na dodávku 500 kg dijonské hořčice za cenu 1283 eur.
8. Společnost Víno, a.s., sídlo a místo podnikání v Praze, uzavřela kupní smlouvu se společností Nejvína, s.r.o., s místem podnikání v Mikulově. Předmětem smlouvy bylo dodání francouzských vín (Monbazillac, Pinot noir).
9. Místo naložení nákladu pro přepravu hořčice z příkladu ad) 6 (pomocí nákladního silničního auta) se nacházelo v Dijonu, místo určení v Praze.

Mezinárodní právo soukromé

- MPS vs. MPV
- MPS – součást vnitrostátního práva – každý stát má své MPS
- ALE normy MPS obsaženy ve vnitrostátních předpisech, unijních předpisech a mezinárodních smlouvách
- **soukromoprávní poměry s mezinárodním prvkem = předmět**

Prameny MPS – dle původu norem

vnitrostátní předpisy

zákony

unijní předpisy

nařízení, směrnice

mezinárodní smlouvy

mnohostranné

dvoustranné (smlouvy o právní pomoci)

Základní metody řešení soukromoprávních vztahů s mezinárodním prvkem

Kolizní metoda

- Kolizní normy

Přímá metoda

- Přímé normy

Kolizní metoda

- základní, obecná metoda
- častější než metoda přímá
- využití **kolizních norem**

Společnost Hořčice, a.s., sídlo a místo podnikání v Praze, uzavřela kupní smlouvu se společností Moutarde, s.a.r.l., s místem podnikání v Dijonu (Francie), na dodávku 500 kg dijonské hořčice za cenu 1283 eur.

- Které právní řády jsou dotčeny?

Kolizní normy

- na vztah dopadá 2 či více právních řádů („kolize“ právních řádů)
- slouží k určení právního řádu, kterým se bude řídit konkrétní právní vztah
- určujeme rozhodné (použitelné) právo
- **ne**stanoví přímo práva a povinnosti subjektů – práva a povinnosti subjektů jsou stanovena v určeném rozhodném (použitelném) právu (hmotněprávní úprava)

Kolizní normy: příklady pramenů

- Vnitrostátní předpisy
  - Zákon o mezinárodním právu soukromém (ZMPS)
- Unijní prameny
  - Nařízení Řím I (smluvní závazkové vztahy)
  - Nařízení Řím II (mimosmluvní závazkové vztahy)
- Mezinárodní smlouvy
  - dvoustranné smlouvy o právní pomoci
  - (mezinárodní smlouvy)

Zmíněny jen ty, které jsou důležité pro mezinárodní obchod

Přímé normy: příklady mezinárodních úmluv

- **Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží**

↙ nejvýznamnější mezinárodní smlouva v oblasti práva mezinárodního obchodu pro vztahy mezi podnikateli!

- Úmluva o promlčení při mezinárodní koupi zboží

- Mezinárodní úmluvy z oblasti přepravy

- Úmluva o mezinárodní železniční přepravě (COTIF)
- Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR)
- Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě (Varšavská, Montrealská úmluva)
- Úmluva OSN o námořní přepravě zboží

- **unijní předpisy** – Nařízení o statutu evropské společnosti (SE)

Přímá metoda

- speciální k metodě kolizní
- méně častá (než metoda kolizní)
- využití **přímých norem**
  - stanoví přímo práva a povinnosti subjektů
  - bezprostřední aplikace norem
  - hmotněprávní normy
  - unifikace práva (*co to je unifikace?*)
  - mezinárodní smlouvy (typicky, ale ne výlučně)

VZTAH KOLIZNÍ A PŘÍMÉ METODY

PŘÍMÁ METODA MÁ PŘEDNOST PŘED KOLIZNÍ METODOU

Co to znamená pro úpravu mezinárodní kupní smlouvy:

Pokud je možno, aplikuje se mezinárodní smlouva – Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží **přednostně**, protože obsahuje přímé normy.

Příklad: Jedná se o kolizní, nebo přímou normu?

- *„Smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště.“*
- *„Prodávající je povinen dodat zboží, předat jakékoli doklady, které se k němu vztahují, a vlastnické právo ke zboží. Kupující je povinen zaplatit za zboží kupní cenu a převzít dodávku.“*
- *„Dopravce je povinen vhodným způsobem potvrdit převzetí zásilky na druhopisu nákladního listu a předat tento druhopis odesílateli.“*
- *„Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí.“*
- *„Kupující musí prohlédnout zboží nebo zařídit jeho prohlídku v době podle okolností co nejkratší.“*
- *„Rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z předsmluvního jednání, je bez ohledu na to, zda došlo ke skutečnému uzavření smlouvy, právo, které se použije na smlouvu nebo které by se na ni použilo, kdyby byla uzavřena.“*

Kolizní norma: struktura

ROZSAH

- okruh otázek, které upravuje kolizní norma

NAVÁZÁNÍ

- propojení na konkrétní právní řád

součástí navázání je **hraniční určovatel** = skutečnost právně významná pro daný právní poměr či otázky uvedené v rozsahu kolizní normy (kritérium, které určí rozhodné právo)

- pro mezinárodní kupní smlouvy:
  - článek 3 nařízení Řím I – volba práva
  - článek 4 odst. 1 písm. a) nařízení Řím I
    - obvyklé bydliště
    - další pravidla

Příklad: Jaký hraniční určovatel obsahují tyto kolizní normy?

„Smlouva o koupi zboží se řídí právem země, v níž má prodávající obvyklé bydliště.“ (čl. 4/1 a) nařízení Řím I)

„Smlouva se řídí právem, které si strany zvolí.“
(čl. 3/1 nařízení Řím I)

Příklad mimo oblast mezinárodního obchodu:

„Způsobilost osoby uzavřít manželství (...) se řídí právním řádem státu, jehož je tato osoba občanem.“

Když chceme znát, jakým právem se řídí smlouva – situace 1:

Společnost Hořčice, a.s., sídlo a místo podnikání v Praze, uzavřela kupní smlouvu se společností Moutarde, s.a.r.l., s místem podnikání v Dijonu (Francie), na dodávku 500 kg dijonské hořčice za cenu 1283 eur.

Součástí smlouvy byla následující doložka:

Tato smlouva se řídí Úmluvou OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

lehké

Když chceme znát, jakým právem se řídí smlouva – situace 2:

Společnost Hořčice, a.s., sídlo a místo podnikání v Praze, uzavřela kupní smlouvu se společností Moutarde, s.a.r.l., s místem podnikání v Dijonu (Francie), na dodávku 500 kg dijonské hořčice za cenu 1283 eur.

Součástí smlouvy byly následující doložky:

Strany vylučují použití Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Tato smlouva se řídí českým právem.

lehké

Když chceme znát, jakým právem se řídí smlouva – situace 3:

Společnost Hořčice, a.s., sídlo a místo podnikání v Praze, uzavřela kupní smlouvu se společností Moutarde, s.a.r.l., s místem podnikání v Dijonu (Francie), na dodávku 500 kg dijonské hořčice za cenu 1283 eur.

Součástí smlouvy byla následující doložka:

Strany vylučují použití Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

Pro pokročilé 😊

Vztahy mezi prameny

- vnitrostátní předpis vs. nařízení EU
- vnitrostátní předpis vs. mezinárodní smlouva
- nařízení EU vs. mezinárodní smlouva
- mezinárodní smlouva vs. mezinárodní smlouva

Příklad čl. 25 odst. 2 nařízení Řím I:

Toto nařízení se však použije mezi členskými státy přednostně ve vztahu k úmluvám uzavřeným výlučně mezi dvěma a více členskými státy v rozsahu, ve kterém se týkají oblastí upravených tímto nařízením.

Prameny MPS – příklad

Společnost Patrikáva, s.r.o., založena podle českého práva, sídlo podnikání Brno, je prodejcem výběrové kávy. Společnost kávu nevyrábí sama, ale nakupuje ji od společnosti Cafea, sídlo a místo podnikání v Bukurešti.

Jaké právní předpisy připadají v úvahu k určení právního režimu této smlouvy? Který z nich použijete a proč?

Řešení mj. v PMO castu 1 (1:15-4:30)
<https://youtu.be/nt72g6LKTTY>

Prameny MPS – řešení příkladu

- v úvahu připadá:
  - Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží – přímé normy
  - nařízení Řím I – kolizní normy
  - dvoustranná smlouva o právní pomoci (mezi ČR a Rumunskem) - kolizní normy
  - ZMPS - kolizní normy

- 1. Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží**
- 2. Nařízení Řím I**
- 3. Dvoustranná smlouva**
- 4. ZMPS**

Co si zapamatovat

- 3 roviny vztahů, které se nám objevují v PMO
- mezinárodní prvek
- existuje přímá a kolizní metoda, přičemž přímá má přednost před kolizní
- pro úpravu mezinárodní kupní smlouvy to znamená, že se často aplikuje Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, která obsahuje přímé normy

MUNI
LAW

DĚKUJI

malachta@mail.muni.cz